

פרוטוקול מס' 14

מישיבת ועדת הכנסת

מיום ג', כ"ז בשבט תש"ל - 3.3.70 - בשעה 20.00

נ כ ח ו :

- חברי הוועדה:
- י . יסעיהו-טרעני - היו"ר
  - א . אנקוריון
  - ר . ארזי
  - ט . ניני
  - א . הדאל
  - ז . המר
  - א . זילכרברג
  - ט . זר
  - ש . לורנץ
  - י . נחושחן
  - ט . נסים
  - ט . סורקיס
  - א . עופר
  - ט . עופר
  - צ . צימדמן
  - ש . דוזן
  - א . רזיאל-נאור

סוזמנים:

- ר . ברקת - יו"ר הכנסת
- ש . כהן - חבר-הכנסת
- ח . ליאור - מזכיר הכנסת
- ק . ארן - סגן מזכיר הכנסת
- ש . כנגל - קצין הכנסת
- ז . שר - יועץ משפטי לכנסת
- ח . מן - מנהלת לשכת יו"ר הכנסת

ר ש מ ה :

ע . עצמון

סדר-היום :

התנהגותו של חבר-הכנסת ש. כהן
 מישיבת הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

פוחח את הישיבה.

התנהגותו של חבר-הכנסת ש. כהן בישיבת-הכנסת:

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

לפי בקשת היו"ר הכנסת זימנה את
הוועדה כדי לדון על התנהגותו

של חבר-הכנסת שלום כהן בישיבת הכנסת.

היו"ר הכנסת ר. ברקת:

קרא היום בכנסת מקרה חסוד ביותר -
חבר הכנסת הרשה לעצמו לעשות מעשה
שיש עמו משום בזיון המדינה וגם הפרת החוק: השמדת העורה רשמית הניחנה
לאזרח מחוקף החוק.

קיימנו ישיבה של היו"ר הכנסת והסגנים
ושקלנו רבות את הענין. שקלנו אותו משתי בחינות: מבחינת הכנסת ומבחינת
הציבור, וראינו את שתי הבחינות כחמורות ביותר. נדמה לי, שלא היה עוד
כתקדים הזה בחיי הכנסת, ואני מקווה שהוא לא יישנה עוד בכנסת.

היו לפנינו שני מסמכים: חוק חסינות
חברי הכנסת ותקנון הכנסת. בחוק חסינות חברי הכנסת נאמר: "חסינות
במילוי תפקיד - חבר הכנסת לא ישא באחריות פלילית או אזרחית, ויהיה
חסין בפני כל פעולה משפטית, בשל הצבעה, או בשל הבעת דעה בעל-פה או
בכתב, או בשל מעשה שעשה - בכנסת או מחוצה לה - אם היו ההצבעה, הבעת
הדעה או המעשה במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת."
אם לפרש את הסעיף הזה, הוא חל למעשה על אחריות פלילית או אזרחית,
אך אינו חל על אחריות פרלמנטרית של חבר הכנסת.

סעיף 69 (א) של התקנון אומר:

"הפר חבר הכנסת את הסדר בישיבות הכנסת, או שפגע בכבוד היושב-ראש,
רשאי היושב-ראש להעמיד, ללא ויכוח, להצבעה להוציא את החבר מהישיבה,
ואם היה צורך בכך - לתת הוראה להוצאתו בכוח". במידה שמדובר על
הפרת הסדר, נהג חבר הכנסת שלום כהן כשורה - בשעה שהערה לו שיש
בדבריו משום בזיון הכנסת וחבעתי ממנו לחזור בו, הוא חזר בו, ולכן
אינני יכול לסעון שהוא הפר את סדרי הכנסת.

סעיף 69 (ב) של התקנון אומר:

"היתה הפרה חמורה, יובא הענין ע"י היושב-ראש והסגנים לוועדת הכנסת,
והיא רשאית להחליט על הרחקת חבר-הכנסת מישיבות הכנסת שמתפרן לא
יעלה על 5...".

אין ספק, שהתקנון אינו מאפשר

ענישה ההולמת את המעשה, כי הרחקת חבר הכנסת מחמש ישיבות הכנסת על
השמדת העורה ממלכתית עם סמל המדינה - זהו עונש קל מדי. היו"ר
והסגנים סיכמו לאעביר את הענין לוועדת הכנסת, על-מנת שהיא תחליט
על סידת העונש. אם בדעה שאין לחרוג בענין זה ממסגרת התקנות הקיימות,
אך ועדת הכנסת תחליט כאשר תחליט.

יחד עם זאת, כדי להדגיש בפני הכנסת והציבור את חומרת המעשה - שהשלכותיו יכולות להיות חמורות ומזיקות - החליטו היו"ר והסגנים כי באוהה ישיבת הכנסת שנה ימסור יו"ר ועדת הכנסת על מידת העונש, תימסר ע"י יו"ר הכנסת הודעה צינודי המציינת את חומרת המעשה ומביעה צער על כך שהתקנות הקיימות הן ליברליות ואין בידי הכנסת לעשות מעבר לתקנות הללו למען חיקון הדבר.

אני מבקש מכם להחליט על מידת העונש.

י. רפאל: האם יש הקדימים של הרחקת חבר-הכנסת מישיבות הכנסת?

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: היו שני הקדימים: 1. הוצאת חבר-הכנסת כגין, שלא לפי החקנון הקיים היום; 2. הרחקת חבר הכנסת חופיק טובי משתי ישיבות על אי-ציות ליו"ר.

ש. כהן: מאחר שנוכח כאן יועץ, משפטי, אני מבקש שירשה לי להזמין לכאן את היועץ המשפטי שלי.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: כאן לא בית משפט. מר שר הוא יועץ לוועדה ומתפקידו להדריך אוהה בעניני חוק וחקנון. אין מכניסים לוועדה יועצים משפטיים בשם חברי הכנסת.

א. אנטוריון: הוועדה איננה צריכה לגנות עדויות לגבי מה שארע, כי הן כדורות. שמענו את קביעה היו"ר והסגנים. אני מציע שנשמע החילה מה יש לחבר-הכנסת שלום כהן להגיד, ואחר-כך נקיים בירור שלא בנוכחותו.

א. עופר: מכיון שלא הייתי נוכח במליאת הכנסת, אני מבקש לשמוע מה קרה.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: כיו"ר הישיבה אני צריך למסור לוועדה שלמעשה היו שתי חקירות:

חבר-הכנסת שלום כהן אמר: "ציטטו את דבריו של השופט העליון זוסמן, שאמר ש'כאן נוהגים כמו בסעודיה'". אמרו שאמר זאת בעידנא דריתחא, אינני אומר זאת בעידנא דריתחא, אני אומר זאת בשלום ובשקט - זה מבייש את סעודיה". אמר לו היו"ר: "אבי מבקש מסך, לחזור בך מדבריך אלה...". אמר חבר-הכנסת שלום כהן: "אם היושב-ראש דורש, אני חוזר ב'".

אחר-כך לקראת סיום נאומו הוא אמר: "כבוד היושב-ראש, אסיים. זוהי (מצייג בפני הכנסת) העודת הזהות שלי למרבה הצער, הצעת החוק ופעולות הממשלה יוצרות מצב שזוהי נושא להחזיק העודת זהות. מי שמחזיק את החעודה הזאת משחף את עצמו כהנהגת משטר תאוקרטי, כהפלייה ונקיפות. דוקא אני, שנאה להגדיר את דתי

כיהודית, דוקא אני רואה עצמי חייב, כאזרח חפשי, אין לי מנוס אלא לקרוע את תעודת הזהות. הוא קרע את תעודת הזהות לעיני חברי הכנסת והיתה מהומה באולם הכנסת.

צ. ציטרמן:

לסדר. אחד מחברי הוועדה הציג שהדיון כאן יתקיים שלא בנוכחותו של חבר-הכנסת שלום כהן. קבלת הצעה כזאת תהיה לא לפי הנהג ולא לפי התקנון.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

לא נאמר בתקנון שצריך להזמין את חבר הכנסת לדיון, גם לא נאמר אחרת. אינני יודע אם היה תקדים כזה. נהנה מהספק ונחליט כראות עינינו. אני בעד זה שהדיון יתקיים בנוכחותו של חבר-הכנסת שלום כהן.

י. רפאל:

לסדר. אולי חבר-הכנסת שלום כהן עשה מה שעשה בעידנא דריתחא. אם כן - יש לו עכשיו אפשרות להטביר זאת ולהביע צער. זה היה מקל על הדיון שלנו.

שלום כהן:

יורשה לי, קודם-כל, להעמיד את הדברים על דיוקם. הנה תעודת הזהות שלי - לא קרעתי אותה, אלא תלשתי ממנה את הדף שבו מופיע ציון הלאום, כך שלא פגעתי בסמל המדינה. עשיתי את אשר עשיתי לא כדי לנזות את המדינה או לפגוע בה. ראיתי זאת כחובתי במסגרת מילוי תפקידי כחבר הכנסת לאות מחאה.

אני מבין כי בהתייעצות שקיימו יו"ר הכנסת והסגנים הביע היועץ המשפטי את דעתו שמעשי היו חסינים, בהתאם לסעיף 1 של חוק חסינות חברי הכנסת, ועל כן מציע יו"ר הכנסת לפעול לפי סעיף 69(ב) של התקנון. יש לי טענה טרומית לגבי עצם הדיון; בסעיף 69(ב) נאמר: "היתה הפרה" ולא מוגדר מה זו הפרה. לי נראה, כי זה סתייחס לסעיף-קטן (א) שבו נאמר: "הפר חבר הכנסת את הסדר בישיבות הכנסת...", והרי היו"ר בעצמו אמר שלא היתה מצדי הפרה של הסדר, ולכן אין גם לוועדת הכנסת הסמכות לפעול לפי סעיף זה.

מ. סורקיס:

המעשה של חבר-הכנסת שלום כהן זעזע אותי מאוד. איך יתכן שאזרח המדינה יקרע תעודת זהות, לא של שלטון זר, כי-אם של שלטון מדינתו, וכל זאת בדם קר, מתוך הכנה, ואף שמענו כי אין הוא מחדר על מעשיו. אני חושש מן ההשפעה שעלולה להיות למעשה זה, בעיקר על הנוער, כי סחר יכולים עוד אנשים להשמיד תעודות מסעם המדינה, והרי במשך שנים רבות נאבקנו עד שזכינו לכך שנקבל תעודות של מדינתנו אנו. האם חשב חבר-הכנסת כהן על הזעזוע שהוא גרם למדינה, בזמן שיום יום אנו מזדעזעים מחדש ממה שקורדה בגבולות?

לכן נאיתי לוועדה למלא את מקומו של חברי השוהה בחו"ל - ואשר בודאי היה מזדעזע כמוני - כדי להביע את זעמי על המעשה הנורא שאירע היום בכנסת. אמנם התקנון מגביל אוהנו, אבל צריך למצות את הכל.

א. אנקוריון:
כל מי שנוכח באולם הכנסת בעת נאום של חבר-הכנסת שלום כהן אינו יכול לוטר שהוא עשה את המעשה שעשה בעידנא דריתחא, אף חבר-הכנסת שלום כהן אינו טוען זאה, הוא רק טוען שמעיק 69-ב) של החקנון אינו חל על המעשה, ואין זו טענה טרומית. איננו יושבים כאן בבית משפט פלילי או אזרחי, אשר נוהג לפי פרוצידורה מטויימת. מטמכותה של ועדה הכנסת להגן על הכנסת מפני מעשים שלא ייעשו. נכון שאין בחקנון הגדרה של המונח "הפרה". לדעתי, המונח "הפרה" שבטעיק-קטן (ב) אינו קשור עם טעיק-קטן (א) - זהו טעיק העומד בפני עצמו, ואנו צריכים לפרש מה זו "הפרה" חמורה.

חבר-הכנסת שלום כהן אמר מעל במת הכנסת: אני קורע את העודת הזהות, ואני החרשתי שאכן הוא עשה זאה, אך אין זה פחות חמור לחלוש מחעודה הזהות את הדף עם הפרטים. חבר-הכנסת שלום כהן אמר שהוא קורע את העודת הזהות, כדי להשיג אפקט ציבורי. איננו יכולים להקל בענין זה - זוהי הפרה חמורה של הסדר האלמנטרי של חיי הכנסת. המעשה גרם לבזיון הכנסת, כי כל אמצעי החקשורת יפרסמן זאה. לא נוכל לעבור על כך בשחיקה, בטענה שאין בחקנון טעיק מתאים כדי להגיב על כך, ועל-כן אני מציע לפעול בהחאם לסעיק 69-ב) של החקנון.

ט. זר:
אינני רוצה להגיב על הניטויים של חבר-הכנסת שלום כהן, הוא דשא להגיד כל מה שעולה על דעתי, כל אחד וטעמו עמו. אם הוא רוצה להוציא עצמו מעמו - אני יכול רק לרחם עליו, אם הגעת בגיל זה, בארץ זו, לרגע שאחה כך צריך לראוח אח מדינתך וכך צריך לנהוג ולדבר עליה - אתה זקוק לרחמים, ואכן אני מרחם עליך. רק שונא ישראל יכול להגיד כי מדינת-ישראל מביישת את סעודיה, וכל זאה בשקט ובשלווה.

אחה טוען שלא קרעת את העודת הזהות שלך, אלא רק תלשת ממנה דף. מניין לי שאין לך שחי חעודות זהות? כך - אני יכול לחשוד הכל, האם ראו בטלביזיה שחלשת רק דף? כאשר ערבים לאומניים קיצונים השמידו חעודות זהות, הם קיבלו עונש טאסר, אך לגבך אין אפשרות לנהוג כך, מכיון שאחה מוגן לפי חוק חסינות חברי הכנסת, ואכן אינני יודע אם לא צריך היה לחקן את החוק בנקודה זו, כי גם חבר הכנסת חייב לשמור על כבוד המדינה וטטליה.

אני מציע לקבל את הצעת יו"ר הכנסת ולהרחיק את חבר-הכנסת שלום כהן מ-5 ישיבות של הכנסת, למרות שאני חושב שזה ללא כל פרופורציה לחומרת הפשע, אך אין לנו כל אפשרות להטיל עונש אחר מאשר החקנון מאפשר לנו, ומה שהחקנון מאפשר זהו המינויטום שבמיניטום.

ז. המר:
אני יכול לחאר לעצמי איזו שערנריה היחה סיעת "העולם הזה" סקימה אילו בית-הקשפט העליון היה מקבל החלטה הפוכה וחבר סיעת "אגודת-ישראל" היה קמבכנסת וקורע את חעודת הזהות שלו, הם היו אומרים שזוהי בגידה במולדת, היו מדברים על בחורי הישיבות שאינם משרתים בצבא וכו'.

אני חושב כי המעשה שנעשה הוא חמור ופוגע במדינה. בעצם, היה זה מעשה מתוכנן, וממילא הוא היה גם היאטרלי.

אשר לעונש, צדק יו"ר הכנסת כאשר הוא אמר שהרחקת חבר הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של הכנסת - זהו עונש קל מדי. אם נטיל עליו את העונש הזה, עי"כ רק נועדר תנועה הזדהות עמו. לכן, עם כל החומרה והבזיון שבמעשה, אני מציע לא להענישו בכלל, שהציבור ישפוט איתו, אך אני מציע לגבותו.

א. זילברברג:
כל הדיון הזה כערך מתוך כאב. אינני חושב כי באפשרותנו לעשות משהו כדי להביא זאת לידי ביטוי בפני הציבור. נניח שחבר-הכנסת שלום כהן צודק לעצם הענין, האם זוהי הדרך הנאותה להציג את השקפותיו ולהיאבק עליהן?

אם חבר-הכנסת שלום כהן עשה את המעשה שמצפוננו הורה לו לעשות והוא עדיין חושב שהוא עשה מעשה טוב, עליו לבקש את ביטול חסינותו כדי שאפשר יהיה להעמידו למשפט. בזה הוא היה מקל עלינו - הוא העמיד את כולנו במצב של חוסר אונים - וגם עליו.

אני חושב, חבר-הכנסת שלום כהן, שאתה זקוק לא רק לרחמים, אלא גם לעונש. מיליוני יהודים נהרגו עם החקווא להגיע למדינה ריבונית. המעשה שלך פגע באנשים רבים וגרם כאב לכל יהודי באשר הוא נמצא. חתייעץ עם היועץ המשפטי שלך כדי למצוא דרך לחיקון המעוות, כי הדם ששפכת היום - יזעק. אם לא תעשה זאת - לא נרגיש טוב להמשיך לשבת יחד אחך בכנסת.

צ. צימרמן:
אשר לצד הפורמלי, אני מסכים לדברי חבר-הכנסת אנקורדיון. אני רוצה רק להוסיף, כי סעיף 69 (א) אומר: "הפר חבר הכנסת את הסדר...", ואילו סעיף 69 (ב) אומר: "היתה הפרה חמורה...", בלי ה' הידיעה; כלומר, היתה הפרה פתם, ולא ההפרה, ולכן אין קשר בין מה שנאמר בסעיף-קטן (ב) לבין מה שנאמר בסעיף-קטן (א) - סעיף-קטן (ב) עומד בפני עצמו.

אינני מתיימר להטיף מוסר לחבר-הכנסת שלום כהן, אין לי כל סמכות לכך - הוא חבר-הכנסת שנבחר כמוני וכמוכם, אולם אני רואה חובה לעצמי להגיד: מעשהו היורה פגיעה אישית בכל אחד מחברי הכנסת ובכל אחד מאזרחי המדינה. יש רשות לגטיפית להשחמש באמצעים חריפים במלחמה על דעות, אולם צריך לשקול את היחס בין מה שמשיגים במאבק לבין מה שגורמים על-ידו. אני משוכנע שקריעת מסמך רשמי של המדינה מעל במת הכנסת גרם כאב לרוב אזרחי המדינה, כי יהודים רבים שפכו את דמם כדי להגיע לזכות לתחזיק במסמך כזה. לפי החוק, גם אם חולשים דף מסמך רשמי - זוהי פגיעה. מעשה זה גרם צער לאזרחי המדינה וסיפוק לאויבינו הרבים. חבר הכנסת אינו צריך לעשות מעשה כזה - יש בכך גם ניצול לרעה של החסינות שהוענקה לו שלא למטרה זו. אני מקווה שבדיון היום יחרטו לכך שבעתיד לא ישנה מעשה כזה, גם אם אמאנק בינינו יהיה חריף.

ש. לורנץ:

חברי סיעת "העולם הזה" מורידים את דמתה של הכנסת מזה זמן רב, אך הערב הגיע חבר-הכנסת שלום כהן לשיא. ידוע שיש חילוקי דעות מהומיים בין חברי הכנסת, אך תמיד ידענו לשמור על דמה פרלמנטרית נאומה. מה שארע היום, איננו מקרה; חברי סיעת "העולם הזה" מחפשים תמיד דרך כיצד להתבלט, והם עושים זאת ע"י הצגות: קריעת העודת זהות מעל כסא הכנסת, או - תכניה שלא בגיעה לידי ביצוע - נסיון לתפוס בכוח מקום באולם הכנסת. עד כה לא העלה איש בכנסת על דעתו להשתמש בכוח. היום קורע חבר סיעת "העולם הזה" את העודת הזהות שלו, ומחר הוא יכול לעשות גם משאו אחר, למשל, להתפשט ערום בכנסת בשביל צילומי הטלביזיה. אולי נבטיג בכנסת גם מכות? - יש פרלמנטרים שנהוג בהם לעשות זאת. מה שארע היום איננו מקרה, אלא שיטה, ולכן זה הרבה יותר חמור.

יור הכנסת אמר כי התקנות הן מוגבלות, ואי-אפשר לחרוג מהן. אני מבין את כוונתו של חבר-הכנסת חמר, אשר הציע לא להטיל כל עונש, אך אני חושש שהציבור לא יבין זאת. לכן, אינני רואה מוצא אלא להטיל על חבר-הכנסת שלום כהן את העונש בהתאם לסעיף 69(ב) של התקנות, ולציין שוועדת הכנסת מצטערת על כך שאין באפשרותה להוציא מסקנות חמורות יותר, ואין בדעתה לשנות את תקנות הכנסת בגלל תופעה שכולנו מקווים שהיא תופעה חולפת.

אני שואל יורעי דעת ודין, ודאשיח-כל, את היועץ המשפטי: האם קיימת אפשרות שהיועץ המשפטי יבקש להסיר את חסינותו של חבר-הכנסת שלום כהן? אם קיימת אפשרות כזאת - אני מציע שהדבר ייעשה.

י. רפאל:

כולנו שוחפים להרגשה שהביע יור הכנסת וכל אלה שדיברו עד כה לגבי ההשלכות העלולות להיות למעשה שארע, ולכן הצעת חבר-הכנסת שלום כהן שהוא יביע חרטה על מעשיו. אילו הוא היה עושה זאת, היה זה מוריד מחומרת המעשה. מאחר שהוא אינו שומע לעצתי, העניין הוא חמור.

עד כמה שאני מבין את החוק, אי-אפשר לתבוע את חבר-הכנסת שלום כהן למשפט, משום שהוא ביצע את המעשה בשעת מילוי תפקידו כחבר הכנסת. אולם אין זה פוטר את הוועדה מלעשות את המכסימום שבאפשרותה לעשות. הרחקתו מחמש ישיבות של הכנסת איננו עונש, אלא הביטוי היחיד של הוועדה לגבי חומרת המעשה וההסתה יגות ממנה. לכן, אני תומך בהצעת יור הכנסת.

ט. נסים:

אינני רוצה להוסיף דברים על חומרת המעשה שנעשה היום - אני מסכים עם כל

הדברים שנאמרו כאן.

אני נוטה יותר לדעה שתקנה 69 מתייחסת לאפרה של סדר בישיבות הכנסת - יש הפרת סדר רגילה ויש הפרת סדר חמורה. העונש במקרה זה הוא - הרחקת חבר הכנסת מישיבות הכנסת שמספרן לא יעלה על חמש, שכן הכוונה הייתה למי שמתפרע קמעא בכנסת. מה שנעשה היום, זהו לא התפרעות, זוהי הפרת הצהרת האמונים של חבר-הכנסת, שאוחז מסר עם היבחרו לכנסת, לפי סעיף 14 לחוק יסוד: הכנסת.

העונש המוצע אינו הולם את המעשה.
 אני מציע להחליט על עונש חמור פי כמה וכמה, כדי שהציבור ידע כיצד
 מתייחסת כנסת ישראל למעשה. לכנסת וללועדה הכנסת יש סוכרניות
 מוחלטת בענין זה - ביכולתנו ובמטכוננו ליצור חקדים, ידוע שהחקנון
 אינו מושלם ואינו עונה על כל בעיה המחעוררת בכנסת, ויש גם חקנון
 של נוהל ונוהל כתוצאה מחקדימים שנוצרו.

ולא זו כלבד - צריך שהמעשה הזה
 יירסם ב"חברי הכנסת" לזראון עולם. אין ספק כי מטכוננו של יו"ר
 הכנסת לגנות את המעשה מעל במת הכנסת. אני מציע שבדברי הגיבוי
 ייאמר, כי זוהי הפרת הצהרת האמונים של חבר הכנסת.

באשר למידת העונש, אם תחקבל הצעה
 להטיל עונש חמור - נוכל לרונן בזה.

ס. עופר:

אני ממלא כאן את מקומו של חבר-
 הכנסת ברעם, אך אינני בטוח אם אני
 מייצג בדיוק את דעתו - אני מצטרף בענין זה לדעתו של חבר-הכנסת
 המר. נראה לי, שגם אם נפעיל את סעיף 69(ב), לא נמצא את חומרת הדיון
 בהתאם למעשה, כפי שצינו זאת כל אלה שהביעו כאן את דעתם.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

מה תגיד מחר לנוחרים שלך כאשר ישאלו
 אותך: מה עשה הכנסת, מה עשית אהה
 נוכח המעשה?

ס. עופר:

אני יוצא מתוך ההנחה שחבר-הכנסת שלום
 כאן לא עשה את אשר עשה מתוך החרגשות.
 הוא לא קרע את הדף מחעודת הזהות ביום שנודע לו על החלטת הממשלה
 בענין זה, הוא לא עשה זאת לאחר שהצעת אי-אספון של סיעתו לא נחקלה,
 הוא גם לא המתין עד שהכנסת חקבל את החוק בענין זה. היה בזה צעד
 מחושב על-מנת לנסות לעשות מה שלא הצליח לעשות דן בן-אמוץ ע"י מודעה
 בעתון. שמעתי שעומדים לערוך בענין זה הפגנה ליד הכנסת, שבה ישתתפו
 גם חברי מפלגתי. אני מניח, כי חברי סיעת "העולם הזה" רוצים לעמוד
 בראש התנועה הזאת שמנסים לארגן כחזרת מחאה. איננו צריכים לסייע
 בידי חבר הכנסת שלום כהן שחנועת המחאה הזאת חתיה גם חנועת הזדהות
 עם מעשיו ומחאה על הוצאתו משיבות הכנסת. אותם שני מיליון תושבי
 מדינת-ישראל, הסולדים מן המעשה הזה, אינם זקוקים לביטוי שניתן
 בכנסת - הוצאת חבר-הכנסת שלום כהן מ-5 ישיבות - הם יראו כזה ביטוי
 חלש מדי. ולכן, בכדי לא לסייע לחבר-הכנסת שלום כהן לבצע את המשך
 התכניות שהוא תכנן לפני שהוא קרע את העודת הזהות שלו, אנחנו
 צריכים להביע את דעתנו על מעשהו בהודעה לכנסת, שתהיה מנוסחת על
 דעת היו"ר והסגנים ועל דעת ועדת הכנסת. בזה נעשה שירות ציבורי
 גדול יותר מאשר ע"י הענישה המוצעת.

ב. ארזי:
אני רואה במעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן פגיעה בכבוד המדינה וחיינוך לאזרחות רעה, ולכן ראוי המעשה לגינוי חסוד.

אני מצטער משנה צער על מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן, משום שאני נמנה עם אלה המחנודים להצעה החוק של הממשלה, אולם כל מאבק ציבורי חייב להתנהל באיזון שהיא מטגדת. מאבק ציבורי ופרלמנטרי נגד הממשלה הוא לגטימי, אולם המעשה שנעשה היום חורג ממאבק כזה. הוא פוגע במדינה כלפי פנים וכלפי חוץ, כי הדיו יגיעו גם אל מחוץ למדינת ישראל, ויש כאלה המצפים לראות כיצד מביישים את המדינה. אקט כזה יכול רק להרחיע אנשים, המוכנים למאבק ציבורי לגטימי, מלהמשיך במאבק זה. מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן לא קלע למטרה, אלא החטיא אותה. הכנסת איננה יכולה לעבור על כך לסדר היום. הייתי מעדיף בהחלט אילו חבר-הכנסת שלום כהן היה מביע מעל במת הכנסת חרטה על מעשהו - זה היה הפחדון הסדב ביותר, כי העונש המוצע איננו עונש הולם ואין בו גיטוי לרצון הכנסת למחות על המעשה.

א. הראל:
לא יכול היה להיות צעד יותר בלתי נכון מצד אלה המחנודים להצעה החוק של הממשלה כמו המעשה שנעשה. בזה לא רק שחבר-הכנסת שלום כהן החטיא את המטרה, אלא שיבש אותה.

אני פונה לחבר-הכנסת שלום כהן: אם, חלילה, לא תבין את המשמעות הנכונה של מעשך ושל הדברים שנשמעו כאן וחיווצר תנועה של אנשים שיסמידו את תעודות הזהות שלהם, תהיה זו טרגדיה גדולה לכולם. אסור, בשום-פנים-ואופן, להסמיד תעודות זהות ישראליות, גם לא לחלוש מהן הפיים. זהו לא רק ענין של שמירה על כבוד הכנסת, חשוב גם הצד הציבורי. הכנסת צריכה לנקוט באמצעים כדי לתת חשובה גם לדעת-הקהל הנבוכה. אם לא יבינו נכון את משמעות הדבר, יתכן שמחר תהיה תנועה של שריפת תעודות זהות, והמדינה לא תוכל להעמיד את כולם לדין. הפתרון הטוב ביותר הוא, שאחם בעצמכם חניעו בפוטבי חרטה והסתייגות מן המעשה, כי אחרת תיפול עליכם האחריות על כל מה שעלול לקרות מחר, מבחינה ציבורית ומוסרית.

אני מציע שתימסר הודעה גיטוי על המעשה לא רק ע"י יו"ר הכנסת, אלא תימסרנה הודעות של כל הסיעות בכנסת וכן של כל הפלגים בחוץ המפלגות הגדולות, כלומר, שינתן גם גיטוי לגורמים השונים בחוץ הקואליציה המחנודים להצעת החוק של הממשלה, וכל זאת לפני יום שני הבא.

אני מציע שלא לתחליט הלילה על הצד המשמעותי, כי-אם נשקול ונתייעץ מהי הדרך הטובה ביותר כדי לסיים את הפרשה מבחינת הכנסת. דהיינו, עם פתיחת ישיבת הכנסת מחר תימסר הודעה גיטוי, ובהזדמנות הקרובה נדון על הצד המשמעותי, לאחר שכל אחד ישקול היטב את האספקטים השונים של המעשה.

מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן מהורה
פגיעה במדינה, ביחוד במצב שבו היא

א. עופר:

נמצאת.

ועדת הכנסת לא דנה על כל האספקטים
של הבעיה. אין ספק, כי מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן יחן תנופה
אחרת לוויכוח המחנהל בציבור על עצם החוק המוצע. אינני חושב, כפי
שחשב חבר-הכנסת המר, כי הרחקת חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של
הכנסת הביא להזדהות עמו, אלא להיפך - המעשה הזה דק ירחיע. אני
בטוח שגם אלה המזדהים עמו לעצם הענין, לא יחמכו במעשהו. היה
מוטב גם לחבר-הכנסת שלום כהן אי לולא עשה את המעשה, מפני שאם הוא
יביא למעשים דומים נוספים, חתיה זו שריפה שאינני יודע איך היא
חסתיים. אני נמנה על אלה שהיו להם ספיקות לעצם הענין, אך כמסך
הבירורים האחרונים גיבשהי את הדעה בעד החוק המצוץ ע"י הממשלה,
אם כי אינני מאושר ממנו, אך לא רצוי לפתוח עכשיו במלחמת חרבות.

חבר-הכנסת שלום כהן אמר שזה מבייש
את סעודיה. חתירו לכם מה היו עושים במעודיה על מעשה כזה.

חבר הכנסת שלום כהן ציטט שופט עליון.

ז. המר:

גם לי יש הרגשה שמעייף 69 בחקנון לא
החכוון למקרה כזה, אלא להפרות מסוג
אחר. אני מסכים שגינני המעשה מעל במת הכנסת הוא חזק יותר מכל פעולה
אחרת, ואני מייעץ לסייעת "העולם הזה" להצטרף לגינני. אנחנו לא עושים
כאן חשבון עם סיעה אופוזיציונית, אלא דואגים לכבוד הכנסת. עצם
הגינני הוא עניינה של הכנסת ועניינן של הסייעות, אולם גם ועדת הכנסת
איננה יכולה להתחמק ממה שעומד לפנייה, גם מפני שאין באפשרוה להטיל
עונש חמור יותר.

א. עופר:

לא אכנס לעצם הוויכוח על דעוהי,
כי לא זה הנושא העומד כרגע לדיון.
שמעתי בקשב רב את דעות חברי ועדת הכנסת - דברי כמה מהם היו מחתח
לרמה של התייחסות. אני מבין את המניעים שהניעו את הדוברים. חחליטו
כאשר חחליטו. אני מניח שחיתן לי הזדמנות לומר את דברי מעל במת
הכנסת. לאור מה שמעתי כאן, לאור מעשי ולאור דעוהי ודעוה חברי
אנסח הודעה אישית שאוהה אמסור מעל במת הכנסת.

ש. כהן:

הודעה כזאת צריכה להימסר סמוך
למעשה - עם פתיחת ישיבת הכנסת סחר.
הודעה כזאת בנוסח מתאים היתה מוציאה אותך ואותנו ממצב ביש. אנחנו
רוצים לדעת את תוכן ההודעה.

היור"י. ישעיהו-שרעבי:

ז. הראל:
אני מציע לקיים ישיבה נוספת של הוועדה
מחר בבוקר לפני פתיחת הישיבה הכנסת,
כדי לאפשר לחבר-הכנסת שלום כהן לשקול ולהתייעץ בעניין נוסח ההודעה
שהוא ימסור בכנסת, כי אם היא תהיה בנוסח מחאים - עשויה להיות לא
שפעה ציבורית יותר מכל פעולה אחרת. לכן, אני גם מציע לא-לדון היום
על העונש.

ט. טורקיס:
עלינו לפיים את הפרשה עוד הערב.
אני מציע להפסיק את הישיבה לחצי שעה,
כדי לאפשר לחבר-הכנסת שלום כהן להתייעץ עם חבריו, שעל-דעתם הוא עשה
את אשר עשה. אני מקבל את ההצעה שחבר-הכנסת שלום כהן ימסור מחר הודעה
בכנסת, אבל אנחנו צריכים לדעת את תוכנה עוד היום, כי בינתיים יקבל
המשה פרטום רב.

י. ישעיהו-שרעבי:
אני מצטרף להצעת חבר-הכנסת טורקיס -
להפסיק את הישיבה לחצי שעה כדי לאפשר
לחבר-הכנסת שלום כהן להתייעץ עם חבריו. צריך לסיים את העניין עוד
הלילה. אמנם ההודעה של חבר-הכנסת שלום כהן תימסר רק מחר בישיבת
הכנסת, אולם הציבור צריך לדעת עוד בבוקר, כאשר יפתח את העיונים,
כמה הסתיים העניין ומהי תוכנה של ההודעה. יכול להיות שנוסח ההודעה
לא יניח את דעתנו - אנחנו צריכים להחליט בעניין זה עוד הלילה.

יא. כהן:
כאשר החלטתי למסור הודעה אישית בכנסת,
עוד לא ידעתי מה תהיה תוכנה. הדברים
שנסמרו כאן הם כל-כך חובקי עולם שקצת קשה לומר: חתייעץ עם חבריך
ותחזור בעוד חצי שעה. עשיתי מה שעשיתי לא בפקודת סיעתי, כי-אם באופן
אישי, כאדם בעל אשה, ילדים ומשפחה. אינני רוצה ללכת ולקבל את עצת
עורך הדין שלנו - אני רוצה לחשוב על העניין, ולא מפחד העונש. אני
מבקש לחת לי שהות עד הבוקר; אינני רוצה לסחוב את העניין ולהזליך אתכם
שולל - אני רוצה לחשוב ולהתייעץ.

יב. ישעיהו-שרעבי:
אם הגעח למסקנה שאתה רוצה לעשות אקט
לתיקון המעוות, אתה צריך להבין את
ההשלכות שעלולות להיות בינתיים למעשה המעוות. איננו יכולים לחכות עד
בוקר. שמעת את הדברים שנאמרו כאן; יש הרגשה שהדברים נכנסו לליבך,
ואנחנו נאחזים בזה. פצא, הנסח את הודעתך, ואם היא חניח את דעתנו -
נתפור ומחר תימסר ההודעה מעל במת הכנסת. איננו יכולים לחכות עד מחר
בבוקר - אנחנו צריכים להחליט עוד היום.

יג. כהן:
אינני מבקש מוועדה הכנסת להשהות את
החלטתה עד שאנסח את הודעתי. חחליט
הוועדה כאשר תחליט - את הודעתי אמסור לאחד שאחרת בדבר.

יד. ישעיהו-שרעבי:
לא הייתי טייעץ לך ללכת בדרך זו -
למסור את דברי ההתנצלות שלך לאחר
דברי הגינוי של יו"ר הכנסת והודעת דצ"ר ועדת הכנסת על החלטת הוועדה
מקשר להתנהגותך בישיבת הכנסת.

א. הראל:
 אני מציע להענות לבקשתו של חבר-
 הכנסת שלום כהן ולתת לו שחרת
 להתליעצות עד מחר בבוקר, אנחנו לא בית-דין שדה - חשוב גם הצד
 הציבורי של הענין. אם חבר-הכנסת שלום כהן יודיע שהוא חוזר בו
 ממעשהו, יש לכן חשיבות ציבורית גדולה יותר מכל פעולה אחרת,
 אם תשובתו תהיה שלילית, אולי לא נהיה קשורים דוקא להצעת היו"ר,
 אלא נציע להטיל עונש חמור יותר.

יו"ר הוועדה יכול למסור לפרסום
 ברדיו ובעתונות, כי הוועדה דנה בענין ופה-אחד גיבחה את המעשה;
 שהוצע לחבר-הכנסת שלום כהן לחזור בו, והוא ביקש שהיה עד מחר בבוקר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
 אני מסכים, כי מבחינת הענין חשוב
 מאוד שתיקון המעוות ייעשה ע"י הנוגע
 בדבר, ואם צריך לחכות עוד חצי שעה - שעה, נחכה.

אינני בקי בחקנון, אולם נראה לי
 שוועדת הכנסת איננה רשאית לגנות חבר-כנסת.

ש. כהן:
 אני מקבל את ההצעה על הפסקה לשעה.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
 אני מכריז על הפסקה לשעה.

(א פ ס ק ה)

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
 אני מחדש את הישיבה.

מ. זר:
 לסדר. ישבנו זמן רב ודנו בנושא.
 לפי בקשתו של חבר-הכנסת שלום כהן
 הפסקנו את הישיבה לשעה, על-מנת לאפשר לו לנסח הודעה שאוהה הוא
 ימסור מחר מעל במת הכנסת. בינתיים מחנרר שההודעה כבר נמסרה לעתונות -
 ראיתי העתק ממנה אצל העתונאים. אני מציע להחזיר לחבר-הכנסת שלום כהן
 את ההודעה, מבלי לקרוא אותה. כבוד הוועדה מחייב אותנו לא להתייחס
 בכלל להודעה זו.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
 מונח לפנינו נוסח ההודעה. לדעתי, לא
 זו בלבד שהוא אינו סחאים למה שסיכמנו,
 אלא שהוא עוד מחמיר יותר את המעשה שאדע, אין לי ברירה אלא לקרוא אותו
 בפניכם.

מ. זר:
 אני מנסה להצביע על הצעתי.

י. נחושטן:
 אני מציע להחזיר לחבר-הכנסת שלום
 כהן את ההודעה, מבלי לקרוא אותה.

מ. נסים:
 אני מציע להחזיר את ההודעה לבעליה.

א. אנטוריון:

אני מציע לשאול מחילה את חבר-הכנסת שלום כהן אם הודעתו נסמרה לעחונות.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

לדעתי, מסירה ההודעה לעחונות איננה צריכה לקבוע את יחסנו אליה, אלא חוכמה.

י. רפאל:

אינני מסכים לדעתו של יו"ר הוועדה שמסירת העתק ההודעה לעחונות איננה קובעת. לא הייתי בא בטענות אם תוכן ההודעה לא היה מספק אותנו, או אפילו מרגיז אותנו, אך זהו זלזול כשני מניינים של חברי הכנסת - כולל יו"ר הכנסת וסגניו ויו"ר ועדת הכנסת - אשר נשארו בכנסת בשעה מאוחרת זו וחיכו לסיום ניסוחה של הצעה. אם חבר-הכנסת שלום כהן הספיק לנסח את הודעתו לפני כן, הוא צריך היה להודיע על כך, על מנת שאפשר יהיה לכנס את הוועדה לפני כן, כי הרי הצעתנו היחה להפסיק את הישיבה לחצי שעה, ולפי בקשת חבר-הכנסת שלום כהן הוחלט לתת לו שהות של שעה. אני חושב כי זוהי פגיעה בכבודם של חברי הכנסת והוועדה.

מ. סורקיס:

אני מציע שהיו"ר יקרא את נוסח ההודעה, ובמסקנות הוועדה נחייש גם לצורה זו של התנהגות מצד חבר-הכנסת שלום כהן כלפי ועדה פרלמנטרית.

ש. כהן:

אני מבקש את רשות הדיבור כדי לענות על האשמה שבה האשימו אותי.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אינני נותן לך את רשות הדיבור.

ש. כהן:

אני מבקש מיו"ר הוועדה לרשום לפניו, שאם הוועדה תחליט על הרחקתי מישיבות הכנסת - אני מערער על החלטתה.

(חבר-הכנסת ש. כהן עוזב את הישיבה)

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אקרא לפניכם את נוסח ההודעה:

"רכותי חברי הכנסת, היום, בעת הדיון על הצעת סיעתי להביע אי-אيمון לממשלה בעקבות חגובתה על החלטת בית-המשפט העליון בענין משפחת שליט, קרעתי מתוך תעודת הזהות שלי את העמודה שבה מצויין הפריט "לאום".

עשייתי מעשה זה כתוקף תפקידי כנבחר העם, כמחאה על החלטת הממשלה להציע חוק שלפיו יצויין להבא בתעודת הזהות פריט זה לפי ההלכה האורתודוקסית, המקובלת על חלק קטן מן העם, והנוגדת לפי השקפתי והכרתי את מושגי-היסוד של מדינת-חוק דמוקרטית, חילונית וליברלית.

עמדו לנגד עיני חברי בעבר, בהווה

ובעתיד, חיילי צה"ל, המסכנים את חייהם למען הגנת המולדת, שיוגדרו כלא-יהודים וכנוכרים, רק מפני שאמהותיהם וסבתותיהם אינן יהודיות לפי הגדרה גזענית פסולה.

מעשה זה לא זה בלבד שאינו מהווה בזיון למדינה ולערכיה המקודשים עלי, אלא מביע את הזדהותי העמוקה עם ערכים אלה, אותם שרתתי כחייל קרבי במלחמת העצמאות.

מדינת ישראל, על דגלה ושסלה, יקרים לי יותר מכל. הם מהווים בעיני ערך עליון, מעשה זה שעשיתי, בקרעי מחעודת-הזהות פריט אשר בית המשפט העליון הציע למחקו כליל, לא בא לפגוע במדינה, בכבודה או בסמל מסמליה. הרגשתי חובה מצפונית להפגין את שאיפת רוב העם להעניק ללאום שלנו את ההגדרה הרחבה ביותר, בניגוד לתפיסות קנאיות הבאות לצמצמו.

לפיכך, קדיעה העבודה מן החעודה לא באה לפגוע במדינה, ובודאי לא בכנסת, כדברי המשיצים, אלא כוונה נגד מדיניות הכמשלה ונסיונה לכפות תפיסה קנאית היאקורטית על העם.

אני מביע את המאוני העמוק על הנורא של ועדת הכנסת, שלא קראה לסדר את משיצי השופטים מעל דוכן הכנסת, מעשה הפוגע באשיות שלטון החוק הדמוקרטי, והפועלת בעקבות החלטה של הנשיאות שקיבלה חתיב מצד שר-המשפטים. נוהל זה לא יכירנו מקומו בפרלמנט דמוקרטי.

הפדרום היחיד שלפניו אני מוכן לחת את הדין על מעשי הוא ציבור הנוחרים ששלח אותי לכנסת, ושאת שליחותו אני משתדל למלא לפי מיטב מצפוני, הכרתי ואמונתי.

מ. עופר: אני מכין שהודעה הזאת תימסר במליאה.

היו"ר ישעיהו-שרעבי: לא תהיה שום הודעה.

מ. עופר: היא תהיה בצורת ערעור.

יו"ר הכנסת ר. ברקת: כדי להסיר טעות מצד חברי ועדת-הכנסת,

ברצוני לבקשכם לא להתייחס להודעה הזאת כאילו נמסרה בכנסת. לפי החקנון, צריכה כל הודעה אישית להימסר ליו"ר הכנסת, והוא מחליט, לפי שיקוליו, אם להרשות או לא להרשות לחבר-הכנסת למסור את ההודעה. אינני יכול לומר לכם עכשיו מה תהיה החלטתי, אולם כל עוד שאין החלטה - אני מבקש מכם לא להתייחס למסמך זה כהודעה מוסמכת שנמסרה בכנסת.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני מציע להחליט שאנחנו מקבלים את

קביעתו של יו"ר הכנסת והסגנים, כי המעשה שארע היום בכנסת מהווה הפרה חמורה, ובשל כך יורחק חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של הכנסת, בהתאם לסעיף 69(ב) של החקנון. אם חבר-הכנסת שלום כהן ירצה לערער על החלטה זו - ניתן לו ארכה של כמה ימים. ברור מאליו שההחקה תחול אחרי בירור הערעור. אם הערעור יוגש עד סוף השבוע - הוא יישמע ביום ב' הבא. אם לא יוגש ערעור - תחול ההרחקה החל מיום ב' הקרוב.

ט. עזפר: למעשה, חבר הכנסת שלום כהן כבר הודיע היום שהוא יערער על ההחלטה, מדוע לא יתקיים הדיון על הערעור מחר בנוקרה?

א. רוזאל-נאור: צריך שיהיה קשר הדוק מאוד בין המעשה לבין העונש, כי חנוכה הציבור מוחנית ברציפות הזאת. אם ניתן לענין להתגלגל עוד שבוע - שבועיים, הכל יתנדף. ראו את המעשה הערב בטלביזיה, שמעו עליו ברדיו ועוד ישמעו הערב על נוסח הודעתו של חבר-הכנסת שלום כהן, חגונתנו צריכה להיות מיידית.

י. נחשתן: מועד הערעור ייקבע ע"י יו"ר הכנסת. אם הוא יקבע שהערעור יישמע בישיבת הכנסת מחר, תינתן לחבר-הכנסת שלום כהן רבע שעה לערעור, ואחר-כך הוא ירחק מישיבות הכנסת. אחרת אין כל משמעות להרחקה.

א. אנקוריין: לדעתי, הערעור בענין זה הוא לפי הפרוצידורה של משפט אזרחי, כלומר, הוא אינו מעכב באופן אוטומטי את ההחלטה. אם יש החלטה, היא צריכה לצאת מיד לפועל. אפשר גם לשמוע מחר את הערעור.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני מבין שיש הסכמה כללית כי הערעור יישמע מחר בישיבת הכנסת.

ט. נסים: אני חוזר על הצעתי: אני מבקש מוועדת הכנסת לראות את עצמה סוברנית בהחלט לקבוע עמדה עצמאית נוכח המקרה הזה, עמדה בלתי חלויה בחקנון. ועדת הכנסת רשאית לקבוע הלכות והליכים בכנסת במסגרת של נוהג ונוהל ויצירת תקדימים. המעשה שנעשה היום איננו הפרת הסדר ולא הפרת-חמורה של סדר, זהו מעשה חסור פי כמה, ולכן אין לייחס לו את סעיף 69 של התקנון. אני מציע להרחיק את חבר-הכנסת שלום כהן מישיבות הכנסת במשך תקופה של שלושה חודשים.

אשר להודעת הגינוי, אני מבקש לציין בה כי המעשה שנעשה היום יש בו משום הפרת הצהרת האימונים שחבר-הכנסת מוסר בראשית כהונתו.

י. רפאל: אני מציע שהוועדה תקבל את הצעת היו"ר והסגנים, ובישיבה הקרובה היא חשקול אפשרות של סנקציה נוספת.

י. נחשתן: אני מציע להחליט על הרחקת חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות, וכן להציע למליאת הכנסת לקבוע סנקציות נוספות.

א. רוזאל-נאור: אינני צריכה להוסיף דברים על הערכתי את חומרת המעשה שנעשה, אך יחד עם זאת איננו יכולים לחדוג מן המסגרת החוקית, גם לא נשיג שום דבר, אם נטיל על חבר-הכנסת שלום כהן סנקציה שאין לה יסוד בחקנון, הוא

יפנה לבג"ץ, ואין לדעת מה תהיינה החוזאות, יכול לקרות שנית-המשפט העליון יוציא פסק דין שיעמיד את כל הענין עם ראשו כלפי מטה - חבר-הכנסת שלום כהן יצא זכאי ואנחנו נורשע, אסור לנו לעשות דבר כזה, אשר רק יהפוך אותם לגיבורים גדולים בעיני העם ובעיני עצמם, אני בעד גינוי חריף ביותר ובעד העונש החמור ביותר המשתמע מתוך התקנון.

א. זילברברג: אני מציע לציין בהחלטת הוועדה, שאנחנו מטילים את העונש המכטימלי שהתקנון מאפשר, ושאנחנו מצטערים על כך שהתקנון אינו מאפשר להטיל עונש חמור יותר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי: אני מציע לא לנקוט במונח "עונש", אנחנו מפעילים את הסמכות שניתנה לנו בתקנון למקרה זה.

מ. נסים: החששות שהובעו לגבי חוקיות הצעתי קיימים בדיוק באותה מידה גם בקשר עם השאלה אם ועדת הכנסת פרשה נכון את התקנון, אך מכיון שאני מחשיב מאוד שוועדת הכנסת תקבל את החלטתה פה-אחד - אני מצטרף להצעת היו"ר הכנסת והסגנים.

מר שר: חבר-הכנסת שלום כהן לא ערער על סמכות הוועדה לדון במעשהו כעל הפרת הסדר, הוא אמר כי מעשהו איננו עבירה פלילית.

לגבי השאלה אם מעשה מסויים הוא הפרת סדר או לא - הגוף הראשון שדן בזה הוא יו"ר הכנסת והסגנים, הם קובעים קביעה עובדתית ומביאים אותה בפני ועדת הכנסת, אשר יכולה לראות בזה הפרת חמורה, או לא.

מתי יכול בג"ץ להתערב? - כאשר אין סעד אלטרנטיבי, אולם במקרה זה קובע התקנון שיש אפשרות של ערעור בפני הכנסת, ז.א. שנית הדיון הגבוה לצדק אינו יכול להגיד שהוא מחליף את הכנסת, עד כמה שהתקנון אינו מושלם - ומה שקרה היום מוכיח זאת - הרי לפחות יש בו הסדר חוקי מלא המסמך את ועדת הכנסת לקבוע את האמצעים המשמעתיים הדרושים לקיום הסדר בכנסת, אולי ההסדר אינו מניח את דעתם של כל חברי-הכנסת, ואולי הוא לא חמור מספיק, אולם ההסדר הוא מלא ומושלם, הוא קובע את כל הדרושות ואת תחום הפעולה של כל אחת מהן, אם ועדת הכנסת תחליט על הרחקת חבר-הכנסת שלום כהן ממספר ישיבות, לפי דעתי, המעשה יהיה חוקי ואין לחשוש מאיזו שהיא התערבות של רשות אחרת במדינה.

א. הראל: צודק חבר-הכנסת נסים שאין לראות במעשה משום הפרת סדר, לא הייתה שום הפרת סדר, הרחקת חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של הכנסת, איננה עומדת בשום פרופורציה לחומרת המעשה, אני הייתי מציע שלא להרחיקו בכלל מישיבות הכנסת, אך למסור בכנסת הודעת גינוי חריפה ביותר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

על הגינוי נדון באופן נפרד.

אני רוצה להדגיש כי סעיף 69(ב) מדבר על הפרה חמורה פתם, ולא על הפרה סדר. אם להחילם מסעיף 69(א), מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן הוא פגיעה בכבוד היו"ר, ולא כל שכן פגיעה בכבוד הכנסת. נוסף לכך היתה הפרה סדר - בפרוטוקול של ישיבת הכנסת כתוב בפירוש שהיו קריאות מכל טפסלי הכנסת.

א. הראל:

חבר-הכנסת שלום כהן אינו אשם בזה שאחרים הפרו את הסדר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

לאחר ששמענו את דברי מר שר, אני מציע לקבל את ההחלטה הבאה:

ועדת הכנסת דנה בענין החנהגותו של חבר-הכנסת שלום כהן בישיבת הכנסת ביום כ"ז בשבט חש"ל - 3.2.70, אשר הובא לפניו ע"י יו"ר הכנסת והסגנים, היא דאתה בכך הפרה חמורה, ובהתאם לסעיף 69(ב) של החקנון, החליטה להרחיקו מחמש ישיבות של הכנסת.

מ. נסים:

אי-אפשר לכתוב: "הפרה חמורה". הפרה חמורה של מה?

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

בסעיף 69(ב) של החקנון נאמר: "היתה הפרה חמורה...". אנחנו

קובעים כי מעשהו של חבר-הכנסת שלום כהן זוהי הפרה חמורה.

א. רוזיאל-נאור:

אני מציעה שהחלק הראשון של ההחלטה יכלול דברי גינוי

ובצורה החריפה ביותר. צריך לציין עד כמה המעשה הזה עלול לקלקל את הנוער, להסעירו וכן הלאה. אחר-כך צריך להוסיף, כי ועדת הכנסת מחליטה, בהתאם להחלטת יו"ר הכנסת והסגנים, להפעיל את סעיף 69(ב) - מבלי לצטטו - ולהרחיק את חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אני מתאר לעצמי את הסדר הבא: יו"ר הכנסת פותח פה את ישיבת

הכנסת בגינוי המעשה של חבר-הכנסת שלום כהן. אחר-כך עולה לדוכן יו"ר ועדת הכנסת ומודיע, כי לפי בקשת יו"ר הכנסת והסגנים התקיימה ישיבה מיוחדת של ועדת הכנסת, אשר החליטה - לפי סעיף 69(ב) של החקנון - להרחיק את חבר-הכנסת שלום כהן מחמש ישיבות של הכנסת.

א. רוזיאל-נאור:

אני מציעה לא לצטט את סעיף 69(ב) של החקנון.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:

אין מטה לברוח.

א. רוזיאל-נאור:

כורחים מניסוח כלתי מושלם שברגע זה עלול להזיק לבו.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
אם יו"ר הכנסת יקבע כי הערעור של חבר-הכנסת שלום כהן יחברר מחר, הוא יחברר מיד, כלומר, אחרי ההודעה על החלטת ועדת הכנסת, יגיש חבר הכנסת שלום כהן את הערעור, ואחר-כך תחקי"ם ההצבעה.

א. עופר:
אני מציע להצביע היום על העיקרון ונשאר ליו"ר הכנסת והסגנים לקבוע את הפרוצידורה.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
ועדת הכנסת דנה בעניני פרוצידורה.

מר שר:
לפני ועדת הכנסת עומדת בשלב זה שאלה אחת - הודעת יו"ר הכנסת שהיתה הפרה חמורה ובקשתו להטיל סנקציה. כל חוספת עלולה להביא את הוועדה למצב שלמעשה היא לא דנה לגופו של ענין. אם חבר-הכנסת נסים סבוך שצריך להטיל עונש חמור יותר - אפשר לשקול זאת, כרגע צריכה ועדת הכנסת להחליט לגופו של ענין, ההחלטה צריכה להימסר לכנסת ע"י יו"ר הוועדה ומוטב שהיא תימסר בכתב.

ז. המר:
לדעתי, לא כדאי להסתבך בצד המשפטי, צריך רק לציין בהודעה לכנסת, שכאשר תושבים ערביים קורעים את דגל המדינה - אוסדים אותם, ואילו לגבי חבר-הכנסת שקורע תעודת זהות אין באפשרותנו לעשות דבר.

היו"ר י. ישעיהו-שרעבי:
אפשר להגיד זאת בחשובה לערעור, הודעת יו"ר ועדת הכנסת על החלטת הוועדה צריכה להיות קצרה ומנוסחת בפשטות ודייקנות. יו"ר הכנסת יפתח את הישיבה ויגיד את אשר ברצונו להגיד. הודעת יו"ר ועדת הכנסת באה כסיום וכהשלמה בהענות לפניית יו"ר הכנסת והסגנים.

מ. עופר:
חשוב שההחלטה בנושא זה תתקבל פה-אחד, ולכן אני מציע להתייחס רק להצעת יו"ר הכנסת והסגנים.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת א. הראל - לא להרחיק בכלל את חבר-הכנסת שלום כהן מיישובות הכנסת, אך למסור בכנסת הודעת גינוי חריפה ביותר - לא נתקבלה.

הוחלט לקבל את הצעת הסיכום של יו"ר הוועדה האומרת: ועדת הכנסת דנה בענין החנהגותו של חבר-הכנסת שלום כהן בישיבת הכנסת ביום כ"ז בשבט, חש"ל - 3,2,70, אשר הובא לפני ע"י יו"ר הכנסת והסגנים ובהחלט לטעין 69 (ב) של התקנון, החליטה להרחיקו מהמש"י ישיבות בצופות של הכנסת - החל מהישיבה הקרובה של הכנסת - לאחר שנוכחה כי מן הדין לעשות כן.

(הישיבה ננעלה בשעה 24.15)